Št. 2. V Gorici, dné 11. januarja 1895. Teče XXV.

„Soča“
izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
v-se leto . . . . . fld. 4·40,
pol leta . . . . . „ 2·20,
četrt leta . . . . . „ 1·10.
Za tuje dežele *toliko več, kolikor je večja poštnina.*
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglasé pri upravništvu.
„Primorec“ izhaja vsakih 14 dnij vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.
„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranij. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila
in „POSLANICE“ plačujejo se za petstopno petit-vrsto:
8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.
Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.
Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravništvu „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo in upravništvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček. — „Bog in narod!“ — Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotić).

Dvojna mera.

Naši neumotljivi uredniki takozvanih „katoliških“ listov imajo vedno dvojno mero pri rokah: eno za sé in svoje ljubljence, drugo pa za nas liberalne grešnike. Ko smo bili l. 1891. v trdem boju pred volitvami izzvani ter povedali, kakošna je okolica nasprotnega kandidata, tedaj je takratna „Stara“ prizanesljivo, spravljivo in pobožno povzdignila oči k nebu in vzdihnila: „saj so se spokorili, spovedali so se in, upamo, odpuščeno jim je“. — Prav!

A z nami liberalci poje druga pesem! Pri nas ne velja ne pokora, ne spoved, da, niti javna in najsvečanejša izjava, ki je sploh mogoča. Neki slovenski odličnjak in poslanec je o priliki nove maše svojega brata prejel sv. R. T. — a kaj je dejal isti pisatelj? Za hinavca ga je proglasil! Ako ne gre v cerkev, je brezbožnež in liberalec; ako gre, proglasé ga za hinavca, kar je še hujše in kaže jako podel značaj. Za nas razkričane liberalce torej ni pomoči, ni odpuščenja! Ali ni tako ravnanje le suho natolcevanje, katero bi morali merodajni krogi vendar enkrat že prepovedati svojim podložnikom, da se konečno enkrat omeji pohujšanje, ki raste od dneva k dnevu? V čegavo škodo?!

Shod zaupnih mož v Ljubljani 29. nov. se je dogovoril in zjedinil za program, kateri so soglasno sprejeli vsi možje razun onih iz Trsta in Istre. Temu programu ne morejo očitati nič slabega, ker je pošten stari slovenski versko-narodni program. Ali ker so sprejete resolucije dobre — tó jih jezi. Koliko veselje bi uživali, ako bi shod proglasil manj dobre, recimo liberalno nadahnjene resolucije! Da, veselili bi se tega, ker hočejo imeti prepir za vsako ceno, a take resolucije bi jim silno dobro došle. Ker so pa resolucije dobre, ker je svečano proglašeni program pošten z verskega in narodnega stališca, zató se zelené od jeze in iščejo načine, kakó bi vkljub temu nadaljevali svoj srboriti boj. Oni hočejo imeti brezbožne liberalce, zato si jih ustvarjajo, ker jih v resnici ni, da morejo udrihati na levo in desno in da bi na take grde načine podrli osebe, ki so na poti njih pohlepnim gospodstvaželjnim nakanam. Da bi torej vendarle obvéljala njihova, natolcujejo vseh 456 najodličnejših mož iz vse Slovenije, da njih sklepi 29. nov. v Ljubljani so le navidezni, da so ostali vkljub temu stari „brezbožniki in liberalci“, da lepe resolucije so le pesek v oči, da so le potajili svoje prave liberalne nazore, ker se bojé rastoče moči takozvane katoliške stranke. Upravništvo „edinega katoliškega glasila“ na Goriškem, t. j. „Primorskega Lista“, je celó razrosilo v škandalozno slabi slovenščini neumno, zlobno, uprav peklensko navihano laž, da „liberalci na shodu v Ljubljani bi najraje videli, da **bi ne bilo ne papeža, ne duhovnikov, ne cerkve**“.

Nečuven škandal! Slovensko razumništvo iz vse Slovenije mora se čutiti globoko žaljeno v svojem verskem in narodnem čutu pri takih infamnih natolcevanjih, obrekovanjih in klevetanjih od stranij, ki morajo najbolje vedeti, kaj uči S. zapoved božja, kaj pravi katoliška morala. Razumništvo slovensko mora se odločno upreti takemu neverjetno predrznemu blebetanju in oskrunjenju poštenega imena in prepričanja, a upreti se mora na način, da bo daleč odmevalo in da se enkrat za vselej zabrani tako le v nas Slovencih mogoče nekrščansko — brezvestno hujskanje in obrekovanje.

Koliko veselje bi zavladalo n. pr. med „Ecovimi“ Italijani, ako bi med njimi prišlo skupaj 450 najodličnejših posvetnjakov, ki bi proglasili tak program. Isti „Prim. List“, „Slovenec“ in kar je še podobnih z židi koniliranih časnikarskih reptilij, peli bi jim čast in hvale — le v domačem taboru nočejo in ne marajo videti velepomembnega pojava, da posvetno razumništvo proglaša z vso odločnostjo stari versko-narodni program. — Na tak način je seveda nemogoča vsaka poštena sprava! Ako se vsemu slovenskemu posvetnemu razumništvu — ki brezpogojno ne kleči v prahu pred privilegovano gospódo — podtikajo o vsaki priliki in za najpoštenejše čine le slabi, nečedni, grdi, hinavski nameni, potem je seveda zbližanje nemogoče. Ali razumništvo slovensko bo moralo stopiti na noge, da si odločno in razločno prepové táko večno hujskarijo, večno obrekovanje, natolcevanje in laž. Naj nikdo ne misli, da cvet slovenskega naroda ne bo znal braniti svojega poštenega imena in prepričanja! Kam pa pridemo, ako se bodo takó sijajne izjave tolikih slovenskih odličnjakov, kakoršne so brez dvoma sprejete resolucije, takó drzno zavračale kot hinavstvo brez realne podlage — in to od stranij, ki bi morale v prid svojemu svetemu pokliču vsak dan Boga hvaliti, da take in ne drugačne izjave prihajajo iz srede posvetnega razumništva. — Ako pojde takó dalje, bojimo se prav zaresno, da bi kedaj res utegnil priti na slovensko oni volk, katerega toliko kličejo, a bo prepozno, kakor je bilo prepozno za Janezka na paši, ko ga je naposled volk res raztrgal. To bo pa zasluga edino le naših sedanjih obrekovalcev, ki ne delajo drugega, kakor da odbijajo od sebe slovensko razumništvo, pitajoči ga s hinavci in potuhnjenci ter podeči celó iz svetišč, izpred spovednice in oltarja. Tu je zares vera v nevarnosti! Kdor ima dolžnost in moč, naj se oglasi, dokler je še čas! Ali prvo bodi slovensko razumništvo samo, ki naj se upré takemu nevarnemu počenjanju zaslepljencev strankarskih apostolov jeze in sovraštva!

Še jeden dokaz o tej zloglasni dvojni meri! Leta 1887. se je utihotapil v „Slov. Narod“ po neprevidnosti pokojnega urednika Železnikarja neki grd, žaljiv, nedopusten izraz v nekem dopisu iz Rusije, ki se je dal obrniti poleg drugih tudi na osebo kardinala Peccija (sedanjega slovečega papeža Leva XIII.). To je tisti zloglasni pridevek „izvrg človeštva“, ki se je dal, kakor smo rekli, vsled nesrečne štilizacije obrniti tudi na samega papeža. Ali nikdo „Narodovih“ čitateljev ni obračal onega pridevka na sv. Očeta, kajti isti „Narod“ sam pada od početka med časti- lce, oboževatelje slavnega, velikega, Slovanom nenavadno naklonjenega Leva XIII. — Toda kdor išče, epir. ga tudi najde. Zagnali so velikanski hrup proti „Narodu“ — in šli s tem na roko Bismarkovemu poživu v „Deutsche Allgem. Zeitung“ in — dunajskim krogom, katerim ni ugajala sveža slovanska sapa, ki je zapihljala po Slovenskem. Glavno uredništvo „Slov. Naroda“ je dalo svečano izjavo, da ono tolmačenje je krivo in da jako obžaluje nesrečno štilizacijo, katero je prezrl svoje posle nekoliko zanemarjajoč urednik. Upravni odbor „Narodne Tiskane“ je urednika tudi kaznoval zaradi te malomarnosti.

Povsod na svetu bi se bili zadovoljili s takim sijajnim zadoščenjem in veselili bi se bili, da oni zares skrajno nedopustni pridevek se ne tiče niti v najmanjšem nad vse kritiko uzvišenega sv. Očeta. Le pri nas na Slovenskem to ni zadoščalo, kajti misija nekaterih ljudij ni ta, da bi mir ohranili na slovenski zemlji, da bi združili vse narodove slovje za uspešno delo na verskem in narodnem polju, marveč ta, da se razpor in večno sovraštvo zaneti na tej uborni zemljici slovenski, da se toliko prej uresniči nad nami prežalostno, že toliko hudega in bridkega doprineslo geslo: Divide et impera!

„Slov. Narodu“ niso niti dovolili, da bi se prav pošteno opravičil, da bi pojasnil krivico, katero mu delajo: Skoro ves teden ga ni bilo med svet! Ali vkljub odločnim izjavam uredništva in upravnega odbora razlegal se je po Sloveniji huronski krik, kakó da „Slov. Narod“ psuje ljubljenega sv. Očeta. In tak krik ponavlja se od tedna do tedna, tu ni odpuščanja, ni usmiljenja, ni odveze niti ne na očitno spoved, na javno pojasnilo, na sijajno popravo tega, kar se je zagrešilo, — dočim so ob istem času prizanesljivo izjavljali proti nam, da je gotovo odpuščeno tistim, ki so bogokletno zasramovali na javnem kraju — sv. Razpelo našega Gospoda in Odrešenika.

Taka je dvojna mera na Slovenskem!

In celó zdaj, ko leži mrednik Železnikar ze davno v črnem grobu spravljen z Bogom in svetom — in naša sv. vera nam daje tolažbo, da je neskončno usmiljeni Oče nebeški spregledal njegove slabosti in mu odpustil vse, kar je na svetu zagrešil, — še danes se vlači po javnih listih njegov pogrešek, še danes se vsemu slovenskemu razumništvu, stoječemu v krogu „Slov. Naroda“, pri vsaki priliki drzovito brusi v obraz oni dvoumni „izvrg človeštva“, proti kateremu so najsvečaneje protestovali tisti, ki so sami najboljši tolmači svojih namenov in nazorov, katere je zastopal in zastopa „Slov. Narod“.

In še v zadnji številki je ponovil „Pr. List“ to obrekovanje, ko vendar vé, da je urednik že davno mrtev, da je šel spokorjen in z Bogom spravljen s tega sveta. Ali je to krščansko? Ali je to katoliško? Ali takó uči naša sv. vera?

Ali gospodom pri „Primorskem listu“ je bore malo do vsega tega! Oni pripravljajo že zdaj ugodna tla za oni viteški čin — ki je alfa in omega njihovega bojevitega divjanja — ko porekó: Glejte, volilci, v takem taborju so dr. Gregorčič, Coronini, Grča itd. Oblatiti hočejo vso njih okolico, ki mora ostati na vekov veke omadeževana, dočim se njihova okolica očisti in posveti z angeljsko nedolžnosljo takoj, ko morejo podati dokaz o zadobljeni formalni odvezi, in to je profanacija sv. vere, to je skrajno omadeževanje sv. cerkve, iz katere trumoma pode cvet slovenskega razumništva, da bi se oni lože kot edini gospodarji košatili ne le v cerkvi, ampak tudi zunaj nje. — Ali slovensko razumništvo ostane zvesto svojemu versko-narodnemu programu in bo skušalo postaviti tudi v najvišjih krogih na laž nestrpno upitje takih svojih zaslepljenih nasprotnikov, da priveslá kedaj z revnim čolničem slovenskim v varno zavetje, ki zagotovi narodu časno in večno srečo. Rekli smo!

PREDRZNOST
italijanskih in židovskih odvetnikov.

II.

Oglejmo si tistih 23 slučajev, kateri so navedli goriški diplomovani modrijani v svojem zloglasnem poročilu. Naši čitatelji spoznajo takoj, koliko brezobrazne predrznosti mora tičati v teh ljudeh, ko se osmelijo povzdigati svečanim načinom svoj hripavi glasek proti takim korakom sodnih oseb, ki jedini so pravični. Ako bi isti uradniki storili po volji teh goriških doktorjev in diplomovanih židov, to bi bila v nebó upijoča krivica, kakoršno Slovenci itak trpimo dan na dan, da to trpljenje že v nebó upije za maščenje! Torej k stvari!

1. P. pl. Zuccatto iz Ozeljana je tožil Antona Špacapana; ker je šel k laškemu odvetniku, je ta napravil tožbo v laškem jeziku. Ali toženi Špacapan je govoril slovenski pri obravnavi — in sodnik je narekoval slovenski zapisnik. To je prvi zločin! — (Uprašamo: Ali ni tako postopanje edino pravilno? Ako govori Slovenec pri sodišču slovenski, kakó naj se njegove izjave zabeležijo drugače nego slovenski? Ali se bodo beležilo po turski?! Ako se pomislimo, da pod to sodišče spada skoro 40.000 Slovencev in le 16.000 Italijanov, onda moremo še le prav oceniti to nečuveno zahtevo goriških doktorjev in čifutov!)

2. V neki pravdi z dné 11. apr. l. 1894. ste se obé stranki poslužovale laškega jezika (Morebiti obe slovenski stranki!), ali zaslišanje prič se je vršilo v slovenskem jeziku. — (To je zares strašno! Slovenec pride k sodišču za pričo in govori slovenski — in to pri sodišču, pod katero spada 40.000 Slov. in le 16.000 Lahov! — kakó naj se pišejo njegove izjave drugače nego slovenski? Ako bi se pisal laški zapisnik na slovensko zaslišanje, to bi bila krivica! Ali so mari slovenske priče brez pravic, da bi smel vsakdo pometati ž njimi po svoji zagrizeni lahonski volji?!)

3. V pravdi Jos. Černe proti A. udovi Černe (in ne Cerne, kakor je pisal židovski odvetnik!) je sodnik narekoval slovensko repliko. — (Ker je stranka govorila slovenski, je sodnik tudi slovenski narekoval. Prav! To je bilo edino pravilno, a čifut naj molči, ako tega ne ve!)

4. V pravdi Vodopivitz proti Mosettig-u (— To je že škandal, kakó ti ljudje pačijo poštena slovenska imena! Zaslužili bi, da bi jih posadili na zatožno klop, a se še repenčijo, ker krivica ni še večja! —) so bile vse uloge podane v laškem jeziku (— To radi verujemo, da

Podlistek.

Naš socijalni in gospodarski položaj.

(Poročilo gosp. dr. Trillerja na shodu slovenskih zaupnih mož dné 29. nov. t. l).

(Dalje).

Ozrimo se najprej na kmetski stan!

Avstrija je še vedno v prvi vrsti poljedelska država, a navzlic temu so se naše vlade dosihdob za blagostanje kmeta, tega najtrdnejšega stebra države, vse premalo brigale. Značilno je v tem pogledu že to, da nam v Avstriji skoro povsem nedostaja zanesljive uradne agrikulturne statistike, da-si bi bila taka statistika neobhodno potrebna za spoznanje socijalnega stanja države, v kateri se ogromna večina prebivalstva peča s poljedelstvom. Vse prebivalstvo je interesovano na tem, da zve, je-li naš kmetski stan še zdrav, je-li se zemlja izkorišča intenzivno dovolj in je-li ne upliva tudi že tu pogubno naraščajoča moč kapitala.

Vsega tega nam uradni viri ne povedó, a mi Slovenci, ki smo eminentno poljedelski narod, ki dobro vemo, kako velikanskega pomena je za naš narodni razvoj zdrav kmetski stan, mi smo morali priti žalibog temeljem lastnega opazovanja do osvedočenja, da je naš kmet potreben nujne in izdatne pomoči, ako hočemo zabraniti, da se nam ne izpremeni v doglednem času v kmetski proletarijat in v sužnja tujega kapitala — liki irska raja.

V najkrasnejših krajih naše domovine moramo opazovati, da nam tuji kapital presezava najlepša kmetska posestva ter kmetu prepotrebne paše izpreminja v zaprte lovske domene. Tujec nam sili s svojim kapitalom v deželo skozi duri in okna in vlada, mesto da bi branila nezdravi centralizaciji zemlje v jedni roki, ga podpira v svoji kratkovidnosti kmetu na kvar, kjer ve in more. V zadnjih sto letih se je kmetsko prebivalstvo skoro podvojilo, zemlja, ki naj redi prebivalstvo, pa je ostala, ako se abstrahuje od nekoliko intenzivnejšega obdelovanja, ista. Prva posledica temu je bilo vedno naraščajoče razkosavanje kmetij, kateremu so vlade dosihdob zaman iskale leka, tako da dandanes zemlja ne more prežaviti skoro nobene večje kmetske rodbine več, tem manj, ker je vsled velikanskega napredka prometnih sredstev in pa tudi vsled nezdrave naše carinske politike, pospešujoče inozemsko konkurenco, cena kmetskih pridelkov vedno bolj padala in še pada. Kmet je moral torej iskati drugih virov zaslužka. Lotil se je pred vsem svojih gozdov, in kaj to pomeni za kmeta, tega pač ni treba nadrobneje razkladati. Pametnejši kmeti obrnili so vsled tega svojo pozornost na živinorejo, sadjerejo, domačo industrijo itd. A tudi na teh novih poljih svoje delavnosti je zaman iskal potrebne podpore in pomoči. Zlasti živinoreja obetala je postati nov vir blagostanja velikemu delu slovenske domovine. Prvi pogoj živinoreji pa je zadostna paša. Človek bi torej mislil, da bo vlada z vso odločnostjo branila starodavne kmetske pašne pravice — a kaj vidimo v istini?! Tujemu kapitalizmu na korist uničuje se kmetska paša, kjerkoli mogoče! . . . — Trtne bolezni in druge nezgode, proti katerim je vsa državna pomoč dosihdob ostala več ali manj neplodon diletantizem, nesrečna vinska klavzula itd. storile so ostalo in pod pritiskom vseh teh faktorjev jela je ginevati kmetu ljubezen do rodne zemlje in domovja, jel se je ozirati v — Ameriko. Domačija mu ni bila več, kakor njegovim prednikom, tisti dragi kos zemlje, na katerem mu je sojeno živeti in umreti, postala mu je marveč to, kar je dandanes, žalibog, že skoro vse na svetu — kupčijsko blago.

In tako je tudi naša slovenska zemlja marsikje postala zrela za tiste velike latifundije, ki so še povsod pomenile smrt zdravemu in zadovoljnemu kmetskemu stanu. Kmetska živinoreja je nemogoča, kjer se pašniki spreminjajo v zverinjake in podrobna kmetska industrija je uničena, kjer jej stopi na vrat posestnik velikih latifundij in tujega mobilnega kapitala kot producent „en masse“.

To zavest moramo najprej vcepiti našemu kmetu, ako mu hočemo ohraniti gospodarsko neodvisnost in samostalnost. Vcepiti mu moramo tisti pravni čut, kateri so strmečemu kulturnemu svetu pokazali na daljnih avstralskih otokih domači divjaki tačas, ko so kupovali od njih evropski naseljenci zemljo. Tudi, ako bi bila cela rodbina in cela zadruga pripravljena, — tako so dejali ti, „divjaki“ — svoje zemlje prodati ne smemo, ker se smemo znebiti pač svojih pravic, ne pa tudi onih naših otrok in potomcev, rojenih in še nerojenih. Ti potomci pa so že vnaprej zadobili neovržno pravico do zemlje svojih prednikov in očetov.

Take nazore naj bi bili vcepili odločilni faktorji kmetu, pa bi se jim ne bilo nikdar treba ubijati učenih glav z — agrarnim vprašanjem in kmetskim dednim pravom. —

A sedaj imamo to vprašanje in zategadelj je mora študirati tudi vsaka politična stranka, kateri je na srbi kmetski stan.

Skušal sem dokazati, da se ima tudi naš kmet v prvi vrsti boriti zoper pogubni upliv tujega velikega kapitala, hotečega se polastiti njegove zemlje, in glavna stvar je tedaj, da se učvrsti kmeta za ta boj, ki je postal vsled vladajočega gospodarskega sistema, žalibog, neizogiben.

Tako učvrstenje pa je mogoče le v asocijaciji, le v združenji. Z združenjem kreditnih močij naj se oskrbi kmetu cenen hipotekaren in kmetski industriji tudi cenen mobilaren kredit; z združenjem delavnih sil in produktov, zlasti takih, ki se dajo razpečavati in v denar spraviti le v velikih kvantitetah, pa naj se mu omogoči konkurenca z velikim producentom. Kmetskih zadrug, kreditnih in gospodarskih je torej treba!

Nehvaležno pa bi bilo, ako bi se na tem mestu z vsem priznanjem ne spominjali naših domačih narodnih hranilnih in posojilnih društev, ki so mnogo storila in še storé za gospodarsko emancipacijo našega kmeta, a tajiti se ne dá, da bode tudi tu treba še reform, ki bodo znižale sedanjo še vedno previsoko ceno kmetskega kredita, in jaz nič ne dvomim, da se bodo ti naši zavodi, če jih bo občinstvo zadostno podpiralo, sami rade volje lotili teh reform. Vprašanje asocijacije kmetskega stanu po okrajih ali občinah treba bo pretresati, zlasti ker imamo v izgled dežele, v katerih je ideja take asocijacije rodila izvrsten sad. Omenim naj tu le zlasti nemški del Sedmograške kjer je 38% sveta občinska last, kjer večina občin vse svoje potrebe pokriva iz prihodkov tega imetja in občinske industrije v lastni režiji.

Podrobneji načrt, katere reforme v tem pogledu bi bile najsilnejše in najhitreje izpeljive, poda slavnemu zboru itak takoj za menoj drugi referent v tej zadevi.

Koalicije narodnih sil zoper koalicijo tujega kapitala je silno želeti.

(Dalje pride).

odvetnik ni pisal slovenskih), a sodnik je izjave prič zapisoval v slovenskem jeziku. (Naravno! Priče so govorile slovenski in tako je bil pisan zapisnik. Ako bi se zgodilo drugače, bila bi krivica! Žalostno dovolj pa, če je moral sodnik sam pisati. Dá, dá, saj je znano, da pri goriškem okrajnem sodišču so sprejeli skoro same take pisarje, ki ne znajo niti prepisovati ne slovenskih ne nemških spisov. Zató prihajajo med svet spisi, da je kar naravnost skandal, kakó ti ljudje skrunije in mrcvarijo naš lep jezik! Dovolj žalostno resnico nam torej gospodje tu izdajajo, ako pravijo, da je moral sodnik sam zapisovati izjave slovenskih prič!)

5. V zadevi maloletnega Bratkovig-a (Ali se takó piše?!) je sledil na lasko rlogo (— Saj jo je delal laški sovražnik slovenskega jezika! —) slovenski zapisnik. — (Stranka je govorila slovenski! —) in tudi dopis na županstvo v Mirnu v isti zadevi je bil slovenski. (— To je pa res strašna krivica za ubogo Italijo, ako c. kr. avstrijsko sodišče piše slovenskemu županstvu v slovenskem jeziku! Saj drugače bi županstvo v Mirnu zavrnilo dopis! Ta bi bila vendar lepa, da bi naša županstva, ki so v okraju vsa slovenska razun Ločnika, morala sprejemati laške dopise od sodišča. Ne gospodje! Tu še ne gospoduje Garibaldi ali kak Umberto, marveč tu veljajo c. kr. avstrijski zakoni!)

6. V pravdi Iv. Maurig (— Ali se on takó piše?! —) je sodišče poslalo 9. avg. 1894. kojščanskemu županstvu laški dopis; ali ker ni došel nikak odgovor, je sodišče dopis ponovilo 20. novem. 1894. v slovenskem jeziku. (— Ta točka lepó pojasnuje 5. točko. Županstvo kojščansko je vrglo laški dopis v kot in se dalje zanj ni brigalo; ako želi sodišče kaj od njega, saj vé, da imá opraviti s slovensko občino, naj se torej poslužuje tudi slov. jezika.) Zato je sodišče tudi modro storilo, da je drugič pisalo slovenski, ker bi drugače tudi drugi laški dopis romal v koš ali za kako drugo potrebo. Županstvo v Kojskem je toliko zavedno, da si ne bo dalo ukazovati od goriških lahonov ali celó čifutov. In takó bi moralo storiti vsako županstvo v okraju! Avete capito? —)

7. točka je izpuščena v „Corrierevem" ponatisu. Najbrže je takó očitno smešna, da „Corriere" ni maral še huje osmešiti učenih gospodov doktorjev!

8. V zapuščinski zadevi po Katarini Culot je bil izdan slovenski odlok, ki je nalagal, naj se napravi inventar. (— Kakó pak, ako je Katarina Culot živela v slovenski občini in je bil odklok poslan v slovensko vas? —)

9. V neki pravdi je bilo dve tretjini laških in le ena tretjina slovenskih spisov, a rešitev je bila slovenska. (— ker je bil dotičnik Slovenec, je govoril slovenski in je gotovo celó zahteval slovensko rešitev. Kaka krivica je tu za Italijo ali kakega njenega obožatelja? Slovenec bo vendar lahko zahteval slovenski odlok od svojega sodišča, ne pa turškega!)

10. V zadevi Marije Belinger je bil nastavljen zapisnik z dné 4. maja 1894. v laškem jeziku (— ker takó hočejo v Gorici, a tudi to smatramo Slovenci za krivico za ponižanje slovenskega jezika! —), nadaljevan je bil slovenski in konečno je bilo priloženo slovensko dolžno pismo. Uknjiženje se je izvršilo v slovenskem jeziku. (— V katerem pa? Ako je slovenska stranka govorila slovenski in priložila slovensko dolžno pismo, ali naj sledi uknjiženje po kitajski? S kako pravico drugače nego slovenski? Kaj je to komu mari? Komu se je vsled tega zgodila kaka krivica?! —)

11. V zadevi Justine Faganel je bilo vse laški. Ali v zapisniku z dne 14 jun. in 25. jul. je sledilo slov. dolžno pismo, ki je bilo legalizovano v slov. jeziku. (In kaj to njim mari? Ali ni bilo prav takó? Narobe bila bi krivica! Ako se je krivica popravila v teku pravde, moramo biti le zadovoljni, a komur vse to nič mar ni, naj drži jezik za zobmi, ako jih imá.)

Dvanajsta točka nam ni jasna, zató se ž njo ne bomo pečali. Gotovo obsega prav tako neslanost, če ne večjo, kakor vse prejšne in poznejše.

Točke 13., 14., 15., 16., obsegajo zapuščinske zadeve Marije Černic (!!), Štefana Kolenc (Čudno, da je jedno ime pošteno zapisano! Grazie, signor Colombo! —), Antona Stepancig (— la kluka, signor Gollopp! —) in mladoletnih Paulizza so bile uloge laške, preslišavanje je bilo slovensko in sledila je slovenska rešitev. (Naravno! Kaj hočejo dati Slovencu lasko rešitev, da bo moral zopet pitati kake laške zagrizence, da mu ga raztolmačijo? Sodnik zna slovenski, kakor se vidi, ali ni torej prav, da daje Slovencem slovenske odloke? Sicer je pa več kot gotovo, da stranke so same želele konečno rešitev v slovenskem jeziku.)

Za danes bodi dovolj teh prismodarij! Vemo, da našim čitateljem že kar vré po žilah. Zato prihodnjič o nadaljnih točkah in konečnih izbruhih slepe strasti proti slovenskemu jeziku in narodu.

Čitatelji naši imajo tu pač dovolj dokazov, kakošni možje so ti laški gospodje odvetniki. Ako bi mogli, bi nas kar pomandrali iz dežele.

Ali, hvala Bogu, še smo tu v ogromni večini in mi si ne bomo dali ukazovati od peščice Lahov, ne od lahonov in ne od irredente, najmanj pa še od krivonosih potomcev Abrahamovih in Izakovih!

Toda Slovenci ne smemo ostati le pri lepih besedah, ampak lotiti se moramo dejanj. Isti odvetniki se v svojem poročilu rogajo nam Slovencem, da se nismo že uprli, ko so Lahi — rogovilili proti slovenskim napisom.

Naš čas, da se upremo z vso odločnostjo, je prišel zdaj — in to tudi storimo.

Zató predlagamo imenom nekaterih županov iz sodnega okraja goriškega da se skliče v Gorico shod vseh županov in podžupanov iz tega okraja, ki naj odločno protestujejo proti sklepu odvetniške zbornice goriške z dne 23. dec. 1894., se posebe pa proti vsem tam navedenim pritožbam, naglašaje, da je pravično in nam ugaja edino takó, kakor je sodišče postopalo v tam naštetih slučajih. Konečno morajo zastopniki vsega ljudstva odločno zavrniti laške in židovske doktorje, ker se mešajo v reči, o katerih imajo molčati, ker mi Slovenci v Avstriji ne bomo prašali njih, kaj je nam prav v domači hiši.

Starešinstva in županstva drugih krajev pošljejo tudi lahko na shod svoje zastopnike ali vsaj odobrujoče izjave za vse, kar se bo sklepalo, in protestujoče proti spomenici goriških odvetnikov.

Izjava naša proti tej predrznosti goriških židov in lahonov bodi soglasna in odločna, da zamašimo enkrat usta ljudem, ki zatirajo svoje zobke v naše mesó. — (Dalje pride).

Židovstvo na dunajskem vseučilišču.

[Izv. dop.]

Pred časom, ko še nikdo ni imel pojma o dogodkih, ki se bodo vršili v niže-avstrijskem dež. zboru mej rektorjem dunajskega vseučilišča in mej poslancema Luegerjem in Gregorig-em in katere so liberalni listi izkoristili v svojem smislu, izšel je iz pražkih medicinskih krogov v pražkih „Narodnih Listih" članek o dunajskem vseučilišču. Ta članek je tim večjega pomena, ker omenjeni list se ne bavi z antisemitizmom. Članek se glasi: „Berlinski-židovski duh vlada sedaj" v tem v prejšnjih letih nad vse nizko vzvišenem poslopju vede in znanosti, uzorni možje kot Rokytansky, Škoda in drugi so izginili in v prostore, ki so posvečeni čisti, nebeški vedi, vtihotapili so se častilci „zlatega teleta".

Čestito „almo mater" spremenili so v «moderno borso vede», kar posebno velja o fakultatih, ki je posvečena humanni vedi — o medicini.

Mej učitelji medicinske fakultate vidimo prav take može, ki imajo dohodke milijonarjev (res je, da nekateri profesorji te fakultate „zaslužijo" vsako leto čez 100.000 gld.), živeči v največjem blesku v kneževskih dvorih z lakaji itd.

Da je analogija borse popolna, živé na Dunaju poleg teh medicinskih Rotdschildov pomilovanja vredni galopini *), kateri zahtevajo za en zdravniški obisk 30 nově. in kateri bežé za vsakim krčaškim pomagačem, če je pri katerikoli bolniški blagajni razpisano mesto zdravnika, udano proseč ga njegovega glasú. Ta neprijetna prikazen je pri mladih možeh. kateri so že dosegli doktorski diplom in ponižujejo takó čast svojega poklica, k sreči redka; ali izkušnja nas uči, da v dosego še takó majhne stalne plače tako in enako ravnajo zdravniški epigoni, sosebno židovskega pokolenja, dá, da se ne strašijo, posluževati se še bolj nespodobnih sredstev.

In od kod ta demoralizacija sedanjega naraščaja vede?! Vzgled gg. profesorjev na dunajskem vseučilišču in njih pomočnikov ne vpliva malo na učečo se mladino, ki je pod njih varstvom.

Kaj vidijo n. pr. mladi medicinci na večini svojih učiteljev v praktičnih predmetih? Ne čiste, uzorne želje po vedi in znanosti, kakor je bilo svoje dni, ampak pohlepnost, ki se ne da utajiti, po slavi in nevgasljivo žejo po zlatu. Z vso pravico sme se postaviti «zlato tele» kot znamenje in grb na poslopje medicinske fakultate. Potem pa se sevé ne smemo čuditi, da se mladi mož, vstopivši v prakso, kjer mu je hočeš-nočeš bojevati trd boj za obstanek, otrese vseh svojih uzorov in stopa za uzorom svojih učiteljev, kateri so ga navadno bore malo naučili. Ta «gešeft» — sami poučevati svoje poslušalce — prepusti večina gg. profesorjev svojim asistentom in hrepeni z vsemi močmi pridobiti si „zlato" prakso. V zadnjem položaju so sinovi zelo bogatih roditeljev visokih uradnikov in v prvi vrsti sinovi gg. profesorjev. To so možje, katerim je že v naprej odmenjena znanstvena stolica. Na Dunaju se redko kedaj zgodi, da bi bilo možu, ki ni otrok protekcije, ki nir a „družine" ali plemstva ali denarja, mogoče priti v privilegovane, „vedi" posvečene kroge. Iz sinov dvornih svetovalcev, glavnih vodjev železnic in bank itd. in sinovi gg. profesorjev postanejo asistenti, pozneje profesorji.

Imamo vzglede prav od profesorskih sinov, da so taki, „otroci" največe protekcije, postali „nasledniki ved", zraven pa bili neverjetno plitkega znanja in nedostajala jim je vseka nadarjenost.

Profesorski naslov je na Dunaju velika moč, ki vleče ljudstvo nase; s tem naslovom si pridobi zdravnik srednje vrste neizrečeno kvalifikacijo znanja in ta naslov podi veliko občinstvo v „vedi in znanosti posvečene" njegove zasebne prostore, kjer zdravi bolnike! In to je poglavitna reč. Ne le naslova, ampak tudi prakso, „ki nese mnogo zlata", hoče g. profesor. Grau ist jede Theorije, golden doch der Praxis Strom! — Na Dunaju in povsod, kjer posnemajo Dunaj, vlada ta duh, uničujoč vseučilišča kot učne zavode.

Velika, zlato iztresajoča praksa in kapital, ki narašča iz tega in veliko-gosposko življenje je umorilo v večini dunajskih profesorjev ljubezen do znanstvene stolice in še bolj do znanstvenih preiskav. Albertov*) je na svetu zelo malo in to sijajno izjemo potrjuje pravilo. —

Ta članek je vzbudil velike pozornost v dunajskih in drugih avstrijskih krogih. Objavila ga je tudi dunajska „Reichpost". Članek je zadel v živo stare grešnike in od pri oči varanemu občinstvu.

Umljivo je, da tega niso mogli zamolčati pravi zastopniki ljudstva — in storili so svojo sveto dolžnost, za kar jim bomo vedno hvaležni.

*) galopini-tekači, ki prodajajo svoje plitko znanost za vsak denar.

*) Alberti-možje plemenite duše, kateri so (v tem slučaju) posvetili vedi vse svoje moči.

Dopisi.

Iz Gorice. (O zvonovih. — Dalje.) — Tako pater Blessing. In Vi, gospod dopisnik? Vi pa niste imeli dovolj kamenja da bi ga bili po svoji volji nametali na g. Samasso. In zakaj? — Ker si je izdelal za tretjino težji sistem, po katerem se pohvalno približuje starim, izvrstnim zvonarskim mojstrom. Prednost zvonarjeva je torej v Vaših očeh napaka!

To dejstvo samo že dokazuje, kako neosnovani so Vaši napori, da bi izbojevali laškim zvonovom prednost pred ljubljanskimi. To dejstvo stavi drastiško na smeh Vaš stavek: „Toliko pa že danes lahko rečemo, da gledé moči, glasu in brenčanja laški zvonovi prekosijo Samassove", kateremu stavku Vi sami niste verjeli.

Kako malenkostna je še ta večja (tretjinska) teža ljubljanskih zvonov nasproti starim težkim zvonovom, kaže posredno že gorenji citat. Temu nalično ima Samassov *c* težjega sistema nekaj nad 40 centov, Sekc[illegible] ki stari *c* pa 120 centov. Dodam še drugi primer. V stolni cerkvi v Erfurtu (na Nemškem) ima veliki zvon („Maria Gloriosa"). kateri je ulil imenitni zvonar Gerhard Wou l. 1497., glas *E* in tehta 275 centov. Samassov zvon *E* težkega sistema tehta pa komaj 170 centov. Ali vidite g. dopisnik, kaka „nastavljena past" Vam je postala ona višja tretjinska teža? — Sicer pa ne mislite, da ne zliva g. Samassa tudi lahkih zvonov! O da, da! Prav tako lahke kot so laški! Samassov zvon *d* težjega sistema tehta 31 centov, lahkega sistema pa le 22 centov. Franchi-jev *d* na Gočah (pri Vipavi) tehta pa 36 centov. K sreči je Franchi že umrl, ako ne, bil bi ga g. dopisnik že kar obesil.

G. dopisnik kaže v svojih dopisih veliko skrb, da bi ne imele občine velikih troškov za zvonove. Prav! A to ni nič novega. Jaz sem to že pri neki drugi priliki priporočal, le z razliko, da bi se po mojem nasvetu ne bilo cerkveni umetnosti v obraz. Naše občine naj se otresejo one prevzetnosti, ki je postala že kužna, da hočejo imeti le nizko uglašene zvonove, kakor da bi visoko uglašeni zvonovi ne mogli biti dobri. Ali ni bolje imeti mojstersko izdelano pol metra visoko božje razpelo, kakor — recimo — štirikrat večji mazaški nestvor? Ali ni bolje imeti tri dobre više uglašene zvonove (n. pr. *es, g, b*) kakor tri nižje uglašene (po Blesingovo) kotlom po glasu podobne zvonove (n. pr. *c, d, e*)? Ako pojdemo tako dalje, imela bode že vsaka vasica niže uglašene zvonove nego stolna cerkev**). Pri tem se pa nič ne vpraša, kaj dopušča glavni činitelj t. j. zvonik. Vanj se silijo zvonovi kakor sardele v buč. V zvonike, ki imajo prostora le za zvonove 20 kvintalov, se tlačijo zvonovi težki 40 kvintalov, pri tem se izsekujejo še obstranski vogli, da je nevarnost še večja. Faktum je, da se mora zvonik v neki vasi naše okolice vsled tega popraviti, ker se hudo maja. Vprašam, ali ni pri nas nobene pristojne oblasti, da bi ustavila to vratolomno počenjanje? (Tu nam je g. dopisnik govoril prav iz srca! Čemu toliko tekmovanja za težke in torej nizke zvonove? Ured.)

Pridem do najkočljivejšega vprašanja, t. j. moje stališče nasproti g. Broiliju. Omenil sem že više gori, da se smatra dandanes v obče čista požrtvovalnost za občno blaginjo kot nemožna stvar. Kdor zagovarja goreče kak izdelek, namenjen javnosti, na tega že sumimo, da ga je izdelovatelj podkupil: kdor pa ta izdelek graja, temu že podtikamo maščevalnost in sovraštvo do izdelovalca. To dvoje sumničenje zadeva žal tudi mene in prešinja tudi dopise, katerim odgovarjam. G. dopisnik pa naj ve, da je oboje neresnično. Jaz sem zvonove g. Broilija dolgo časa in vestno opazoval, predno sem izrazil o njih svoje mnenje, in to le ustmeno. Mislil sem si: Ljudstvo naj voli samo med ljubljanskimi in laškimi zvonovi. Pri tem bi bilo tudi ostalo, da me ni g. Broili sam prisilil stopiti v javnost. Zdaj leto je objavil sam v „Soči" spričevalo o svojih zvonovih v Št. Petru. Gospodje iz Št. Petra, ki so mu to spričevalo podpisali, izjavili so v „Soči" 9. marca to-le: „Spričevalo, izdano zvonarju g. Broiliju o naših zvonovih, ni bilo iz namena pisano, da bi se v kterem koli časniku objavilo; ampak g. Broili je prišel v Št. Peter in prosil, da naj mu spišemo nekaj vrstic v spričevalo, katero **bode potreboval v hribih v dveh vaseh**.... G. Broili ni omenil nič, da bode dal tiskati ono spričevalo; ker, ako bi bil prosil, da naj mu napišemo kaj v pohvalo, kar bi se potem v časniku objavilo, glasilo bi se bilo vse drugače".*) Zdaj sem zvedel vse. G. Broili ni hotel čakati v svoji livarni (kakor g. Samassa), da prihajajo ljudje k njemu naročevat zvonove, ampak priklonil se jim je v slov. časniku in jim prihaja v domače vasi uljudno nasproti. Jaz sem ga torej sledil v javnost. Pričel sem z dopisom o Št. Peterskih zvonovih. Pisal sem tako, kakor sem moral, da nisem spravil gosp. urednika pred laške porotnike**). Svojega odkritega mnenja o Broili-jevih zvonovih nisem v „Soči" še izrazil. in ga ne izrazim pri sedanjih tiskovnih odnošajih. Več ne rečem. Upam, da me g. dopisnik razume. Zato naj še jedenkrat prečita mojo izjavo v 9. štev. „Soče" in dopis v 45. štev. „Soče", uvažujé moje nenaravno stališče, potem bode videl, kako se lepo ujemata.

G. dopisnik, Vi pišete v prvem dopisu: „Samassa je napravil manjši zvon v Ročah (večji je Broili-jevega očeta), a prav nič se ne ujemata, ker je novi zvon previsok***)", v četrtem dopisu pa: „Glas zvona v Ročah je vzel rajni g. Harmelj, bivši župnik v Šebreljah. Vzel je glas *ef* (menda *f*?) kakor je tudi v resnici. mali bi moral biti čisti *a*, kar pa ni popolnoma". — Na to jaz: Glas je določil g. Harmelj, g. Samassa mu je poslal svojo uglaševalno piščal (ali jo je H. tudi rabil, ne vem). Ni pa res, „da je vzel glas *f*", ampak določil je *f* $^{3}/_{16}$ nižje, in Samassa je poslal *a* $^{3}/_{16}$ nižje. Ako je torej res, da je mali zvon previsok, potem je to zakrivil g. Harmelj, ne pa g. Samassa, in sicer 1. ker ni H. morda pravilno pihal v piščal, 2. ker ga je morda motila sekunda nad glavnim glasom, katera (dá, celo mala sekunda) se večkrat nahaja v laških (dolgih) zvonovih, 3. ker se je morda zadovoljil s prvim rahlim odgovorom zvona, 4. ker je vzel morda oktavo (pod korenikami), ki se rada oglaša, za glavni glas, katera oktava pa ni vedno čista. Sicer mi je pa dopisnikova opazka „kakor je tudi v resnici" nekako lehka; kajti ako se na Harmelja ne morem zanesti, na g. dopisnika še manj. Ako je v resnici *f*, pa po kakem uglašenju: dunajskem, laškem, mednarodnem? Ali po kaki zvenmlji? verifikovani? —

Pojdimo v Čepovan! G. dopisnik piše: „V Čepovanu je Samassa vlil srednji zvon, ki se ne ujema z nobenim starim". To je res! Res je pa tudi, da je zvalil g. dopisnik vso krivdo zopet na nedolžnega g. Samasso. Glas je določil (namreč *e* in *h*) velikemu in malemu zvonu neki čepovanski „strokovnjak", če tudi se je g. Samassa dvakrat ponudil, da pride sam določit glas. Tedanji g. vikar Bl. Grča je poslal torej v Ljubljano glasova *e* in *h*. Samassa pošlje novi zvon (čist *gis*). Vikar odpiše, da se novi zvon s starima ne ujema. Samassa pride v Čepovan in najde *e* $^{1}/_{4}$ nižje in *a* $^{1}/_{8}$ višje (namesto *e* in *h*). G. vikar Grča je seveda priznal, da je g. Samassa popolnoma nedolžen, a dotični „strokovnjak" se je gotovo bal povedati ljudstvu resnico, in „jeruzalemski kozel" je ostal g. Samassa. Dostaviti imam še, da je čepovanski „strokovnjak" določil glas zvonovoma s popolnoma rijasto zvenljo*), katera je bila podobna bolj zavitemu staremu žeblju nego vilicam.

Ta dva slučaja (v Ročah in v Čepovanu) kažeta sijajno, koliko se smemo zanesti na g. dopisnika „iz hribov" o Samassovih zvonovih. Jaz vsaj bi na dopisnikove, ljubljanske zvonove zadevajoče izjave ne prisegel.

Dalje piše: „V Ročinju je mali zvon Broilijev z glasom *a*, a tehta le 300 kg., v Ročah je Samassov zvon tudi *a*, pa tehta 371 kg. in je bolj zamolkel od ročinjskega. Tudi mali Broilijev zvon z glasom *a* na Idriji tehta le 300 kg., a lepše poje od roškega". — G. dopisnik! Ali veste kaj ste tu izustili? Ali veste, da je Samassov zvon po obliki nemški zvon (kratek-širok), a Broilijev je laški zvon (ozek-dolg)? Ali veste, da dela že oblika laške zvonove zamolkle, a nemške zvonove zvonke (jasne)? Ali veste dalje, da vpliva na zvonkost glasu tudi debelost zvona, tako da je tanek zvon bolj zamolkel nego debel? Ali veste, da je od dveh zvonov istega glasu tisti debelejši, kateri je težji, torej v tem slučaju Samassov zvon. Samassov zvon ima potemtakem za-se dva mogočna činitelja: široko (odprto) obliko in debelost (da o drugih ne govorim), ki sta neovržni priči za njega zvonkost, in Vi, g. dopisnik, imenujete ga zamolklega!

(Konec pride).

Sv. Križ, 6. januarja. — Po pravici lahko rečemo, da naše Bralno društvo je prerojeno. Danes teden imeli smo občni zbor. Pri tej priliki pokazali smo Križanje, da nismo tako malomarni, kakor se je o nas sodilo, le pravih voditeljev nam je nedostajalo. Na ta dan pristopili so še nekateri novi udje. Želimo, da bi še kateri pristopili. To pa je le na nas ležeče. Mi društveniki unemajmo svoje sosede za prekoristno društvo in spregledajmo vsi, da se nam pred nosom godijo krivice. Na koga se hočemo zanašati, v koga zaupati? Na naše deželne in državne poslance? Če je eden njih dober, je še več slabih. Sami v sebe zaupajmo, sami pojdimo na delo. Tudi če bi imeli prav dobre poslance, če smo mi mrtvičevi-nerodni, je vse zastonj. Poslance imamo pa take, kakoršnih smo vredni. Sicer poslanci ne morejo čudežev delati. Sami, sami! Poglejmo Italijane! Za reč od niča tako navdušenje, take demonstracije. Oklenimo se društva, koje nas bo varovalo marsikaterih zlegov. Z dejanji na dan!

Nedavno naletim na neko deklino. V razgovoru sem zvedel od nje marsikaj zanimivega. Rekla mi je, da je bila v Trstu nekaj let le radi „šprahe". In čemu se je učila laški? Da, če se dve pogovarjati laški, jih tretja ne razume. „Gospodje delajo tuki tako in oni znajo tudi vec šprah." Med drugim mi je povedala, kar je še prištevati med nedolžno v razmerju z drugim, da se je naučila v Trstu meso jesti ob petkih, kar jej nič ne škodi, in da je tako dobro, kakor ob drugih dneh. Dragi Križani! Tako greši cela Slovenija. V Trstu dobite mladeniče in mladenke iz vseh naših pokrajin, ki izdajejo svojo rodno mater. Odpravimo ta greh! Vsi možje, zali mladenči, delujte, kolikor je v vaši moči; prigovarjajte, naj se nikar ne puščajo hčere in sinovi brez potrebe po svetu, posebno v taka okužna laška mesta. Saj nam naša vipavska dolina da obilo sredstva, da se preživimo. — Doma trudimo se! Koliko polja je še neobdelanega, na kolikih gričih bi še lahko rastla vinska trta. Kaj je po svetu? Povsod borba za kruh. Kako je življenje drugod? Dajte si sami odgovor, ko vidite domov prihajajoče blede, za sušico hirajoče mladenke in mladeniče. Skupaj ste v šolo hodili, skupaj ste se igrali, a niste skupaj vzrastli. Vi ste nepokvarjeni — kaki junaki — kaki hrusti na duši in telesu; kake vrle mladenke polnih rožastih lic — zale podobe! In oni? —

Le na moge tudi v drugem oziru. Znano nam je, kako lahko se gibljejo drugi narodi v Avstriji in kako smo mi obleceni v tesno, železno srajco. Le to naj Vam povem za danes: Hoče li postati — kak Lah, Nemec, ali Madjar duhovnik, učitelj, doktor raznih strok, — kako lahko mu je. Učitelje dobi svojega roda, mučiti se mu ni treba z drugimi jeziki. Vendar lahko postane velik gospod. Vem za glavarstvo, ki rabi zemljemerca, ki zna samo laški. Kaj pa naši sinovi? Natančno opisati stanje naših dijakov ne morem, ker mi srce krvavi. Cele dneve se morajo ubivati z nemščino; ko se temu privadijo, začnejo z latinščino in grščino na podlagi nemščine; tudi vsi drugi predmeti so na tej podlagi; učitelji so jim navadno neprijazni Nemci. Samo po sebi se ume, da večina sinov zgreši pravi poklic. Temu sem priča. V prvi latinski šoli nas je bilo 45 učencev, izmed teh ni prilezel noben do 8. šole o pravem času. — Za Boga! se li bomo

*) To je v prvem dopisu v očeh g. dopisnika velika napaka. In tudi je. Seveda je ni kriv g. Samassa. V petem dopisu pa piše: „Da je eden ali drugi zvon previsok, to nič ne dé". Haha! Dop.

*) G. dopisnik! to izjavo Vam priporočam v posebno razmišljevanje. Dop.

**) Temu dostavljamo mi, da je g. Broili napel vse strune, da bi nas bili zaradi teh dopisov o zvonovih zopet sodili laški porotniki. A grozdje je bilo prekislo. Uredništvo.

*) G. dopisnik goriški! Vi se temu čudite? Jaz sem videl celo zvonarja, ki je določal s tako zvenljo ostalemu zvonu glas. Zato je pa tudi moral poznejo tega z novima vred preliti. Stavec.

anašali le na poslance? Sami, sami! Tu nejmo biti pohlevni! Ne prosimo več, marveč ahtevajmo. Na delo pojdimo, da nas ne bo lo naši potomci preklinjali!

Iz kobariškega Kota. — Izjavil se je nekdo pred par leti v „Soči", da v Sedlu in Breginju se občinstvo s svojimi starašini nikakor ne zadovoljuje, ter da menijo stare zamenjati z mladimi po vzgledu drugih občin na Tolminskem. Marsikomu te prerokovanje ni šlo v glavo, a izpolnilo se je na prav čuden način v lanskem letu v Sedlu in že je preobrat na dnevnem redu tudi v Breginju. Navadno se pred volitvijo veliko govori in ugiba, a ker je izvolitev nekaj važnega, vsekako pristoja združiti se kolikor možno jedinstvu, saj smo izkusili, kaj povzroča razdvojitev. Strankarstvo odpira pot raznim homatijam. Tako uči skušnja.

Kaka je z našo skladno cesto? V pokritje zaostalih cestnih naklad delalo se je v Breginju in nadaljevalo se bode isto proti Borjani. Opozoriti nam je naša g. cest. odbornika, da ne nehata zahtevati ravne črte pri Borjani, saj tako zahteva občni blagor. Trebalo bi izvesti izpeljevanje ceste iz Breginja v Loge nad breznom „kras" drugače nego po sedanjem načrtu. Nekaterim se zdi modreje, opustiti klanec „kras" ter kreniti proti italijanski meji, dospevši tik „jamiča" čez „robe" do „kaluže".

Preteklo poletje so pri naših sosedih onkraj meje podvojili finančne stražarje ter namestili jih v vsako vas tik meje; in že govoričijo, da meni italijanska vlada nadomestiti vojake na mejo, ker ti stanejo za polovico ceneje.

Lepo je videti naše sosede onkraj meje, kako se trudijo s popravljanjem in zidanjem novih cerkva. N. pr. v Sobidu so dozidali v lanskem letu jako prostorno cerkev sv. Ani na čast. Ravno tako v Tipani letos, dasi ne dovršeno, cerkev sv. Matevža. V Škorši jako visok iz kamenja izklesan stolp. V Prosnidu prizidavajo nov zvonik. V Čeneboli več let sem imajo izvrstne orglje, a orglavca še nimajo. i. t. d. Potemtakem smo v dobi, ko se vse prenavlja. Ustna kmečka govorica dostavlja, „da bode gorje pretilo, ko bodo nova velika poslopja zidali in ko bode kmet kmeta sodil. Upamo, da ne bode taka!

Domače in razne novice.

Gg. naročnikom smo razložili svoje stanje, namreč da so nas laški poroto vniki oškodovali v dveh letih za okroglih 2400 gld. in da imamo vsled tega občutno izgubo. Na našo prošnjo, da bi gg. naročniki vplačali naročnino za celo leto naprej, kar bi nam olajšalo stanje, se jih je veliko odzvalo. Hvala jim!

Ali na dolžnike ni posebno vplivala naša prošnja. Prosimo, naj vendar vsakdo izpolni svojo dolžnost, saj iščemo le to, kar je naše!

„Primorce". — Prva številka je izšla v torek. V taki obliki bo izhajala tudi za naprej — in vse to za ubornih 80 kr. na leto. — Lepo število dosedanjih „Sočinih" naročnikov je obdržalo le „Primorca", po ogromni večini iz gmotnih ozirov. To nam je naredilo nekoliko škode. Zató vabimo pa vse imovitejše „Sočine" naročnike, da bi obdržali tudi „Primorca", da mu s tem zagotove obstanek a to toliko bolj, ker se od znane strani strahovito agituje proti našim listom, kakor smo povedali že zadnjič. Še zanimivejši dokaz o tej škandalozni agitaciji nam pa daje pismo upravništva „Prim. Lista", katero smo ponatisnili nekoliko niže. — Namen je očiten: iztisniti hočejo naša lista iz slovenskih hiš, da gospodje bodo toliko lože begali in motili slovensko ljudstvo ter v motni vodi lovili zaželjene ribice in ribe. Uprav zató moramo opominjati svoje somišljenike, naj bodo pozorni in če bo treba, da se tudi odločno upró taki nečuveni agitaciji gospodov, katerim najmanj pristoja taka hujskarija.

„Primorca" smo poslali na ogled raznim sedanjim in bivšim „Sočinim" naročnikom. Kdor ne obdrži lista sam, naj skuša mesto sebe pridobiti koga drugega, da se naroči.

Deželni zbor je imel v torek ob 5. zvečer svojo drugo sejo. Navzočih je 17 poslancev; manjkajo Mahorčič (bolan), Bernardelli in Locatelli. — Deželni glavar naznani, da presv. cesar je potrdil začasni proračun. Potem naznani vladino predloge, po kateri naj bi deželni zbor dovolil podporo družbi za namakanje tržiške ravani. Na predlog posl. Dottorija se izroči ta predloga posebnemu odseku. — Dalje naznani glavar prošnjo goriškega mesta, kupčijske zbornice in drugih furlanskih občin za deželno podporo 5000 gld. na leto za tramvaj na par od Ogleja v Červinjan in Gorico. Ta prošnja se izroči posebnemu odseku sedmih članov, ki naj se imenuje cestnoželezniški odsek. — Dalje naznani dopis c. kr. namestništva, ki prosi podpore za zgradbo ceste na levem bregu Soče od Kanala naprej. Tudi ta dopis se izroči prej omenjenemu odseku.

Dalje naznani celo vrsto prošenj: deželni sluge in g. Gortan prosijo povišanja plač, gospinsko društvo za podporo, trije posestniki v Mirniku za samostojnost občine, nemško alpinsko društvo za podporo koči na Čaninu, občina Pliskovica za popravo pogorele cerkve, razni cestni odbori za podpore, kuratorij slovenske nadaljevalne šole za obrtne učence letni donesek, 63 visokošolcev za podporo itd.

Grof Alfred Coronini in tovariši interpelujejo vlado: 1. ali misli primerno razširiti tesno cesto ob Soči; 2. korenito popraviti in utrditi ceste od Bolca čez Predel? — Dr. Pajer omenja, da 2. dec. 1898. bo petdeset let vlade presv. cesarja in v ta znameniti spomin naj bi se zgotovilo do tje kaka večja dobrodelna ustanova na deželne stroške. Potom nujnosti se naroči deželnemu odboru, da oživi ta sklep. — Potrdé se volitve novih poslancev Grče, Klančiča in Michielli-ja. — Deželni odbor predloži sklepe računov za l. 1893. in proračune za 1895.

Izvolé se odseki in sicer:

Pravni: Pajer, preds.; Grča, Bernardelli, Gregorčič, Lovisoni, Tonkli N., Verzegnassi.

Finančni: Maurovich, preds.; Gregorčič, Ritter, Rojic, Tonkli J., Locatelli, Verzegnassi.

Peticijski: Dottori, preds.; Abram, Michielli, Coronini A., Klančič, Kocjančič, Venuti.

Za tržiško polje: Dottori, preds.; Pajer, Gregorčič, Rojic, Ritter, Tonkli Jos., Verzegnassi.

Za ceste in železnice: Tonkli Jos., preds.; Coronini A. Gregorčič, Lovisoni, Pajer, Rojic, Venuti.

Lahi so dobro skrbeli za-se. Z dvemi predlogami zahtevajo zase kar na stotisoče od revne dežele! Zaupamo v previdnost svojih poslancev.

Gg. dopisnike, katerim nismo mogli ustreči danes, lepó prosimo, naj nam to oproste; kar bo poradno, pride prihodnjič na vrsto. — Prosimo pa prav lepo svoje somišljenike, naj nam blagovolé vselej točno sporočati o vsem, kar sodi v javnost. Jako so nam ljubi kratki, točni, stvarni dopisi. S temi pridobi list na ugledu in zanimivosti za čitatelje v celi deželi in zunaj nje.

Nečuvena agitacija. — Zadnjič smo omenjali, kakó silno agitacijo so uprizorili gospodje iz Gorice za „Prim. List". Povedali smo tudi, kakó je kurat Perinčič z dopisnicami pozival naše naročnike, naj „Sočo" opusté, sicer jim ne pride več v hišo.

Ali še grša agitacija je došla na dan! Upravništvo „Prim. Lista" je samo pisasarilo po deželi na nečuveno drzne, na Slovenskem še ne znane načine. Celó na Gorenjsko usiljuje svoj list. Jedno tako pismo, pisano v klasični slovenščini, je obelodanil „Slov. Narod". Evo ga, častisti čitatelji naj ga slastno prečitajo in potem razsodijo, ali so že čitali kaj takega na Slovenskem:

»Blagorodni gospod....! Že večkrat je nanesel pogovor na gorenjsko stran, med temo tudi Vi ste bili imenovani kot „pošten značajen katoliški mož". Znano Vam je, da tikaj zelo priljubljen, učen in, „Poštenjak vseh poštenjakov". Blag gospod...., katerega na rokah nosi tukajšna duhovščina, je narveč o Vas govoril, ter nam naznanil Vaše nazore (misli). Kakor Vam je gotovo ze znano, da so se zbrali V Ljubljani neki „Liberalci" katerim je edino do tega da bi ne bilo „Papeža" ni ti duhovnikov niti hiše božje! v tem Vas prosimo Bodite trdni ne upogljivi kar Vam bodo svetovali Vaši duhovniki to storite. Inate dušniga pastirja doma, v Podbrezjah, Brizah i. t. d, kateri so in ostanejo pošteni zvesti voditelji Vasi za časni in Večni Blagor. Vgibajte se tudi liberalskih časnikov, kateri Vam gotovo v hišo ne prinesejo sadu božiga. Priporočimo Vam pa naš list „t. j. „Primorski list" kateri bo izhajal 3 krat na mesec vredovan ali pisan je čisto na katoški podlagi cena mo je namreč zelo niska namreč celo leto 1 gld. pošljemo Vam par številk na ogled, eno za Vas in eno Vas prosimo od date še katerimo kateri bi si vtegnil naročiti Popolnoma smo prepričani, da sprejmete Vi in ga razširite naš list: Priporočamo se Vam šer ostane udano Upravništvo „Primorskega lista" V Gorici dné 15 decembra 1894 Travnik 13, I.

Kdor zna, pa zna! Izborno, častiti in prečastiti gospodje uredniki in upravniki! Torej „shod zaupnih mož" v Ljubljani se je posvetoval o tem, kakó bi podrli papeža, duhovnike in hiše božje. Take lopovščine (— brez zamere; mileje se ne moremo izraziti! —) more pisariti po svetu edino le upravništvo „Prim. Lista". Naše častitanje!

Omenjamo še, kdor tega ne ve, da upravništvo lista ima neki Gosar, ki se izdaja za akademiškega slikarja, ki pa tega naslova ni dokazal niti opravičil s svojim delom. Možicelj upa, da mu pšen vzvete na Goriškem. Gornje škandalozno pismo je prišlo skoro gotovo iz njegovega peresa. Pri njem je tudi uredništvo lista, posebna bralnica in shajališče urednikov «Pr. Lista», kjer preobračajo svet in nebó po svoji nezmotni — domišljiji.

Slovensko petje v stolni cerkvi bode v ušesa naše lahone, zato bi ga radi odpravili. V mestnem zboru so celó govorili, da oni ne bodo plačevali za slov. petje. Ali vrezali so se! Uprašamo gospode: kdaj so pa kaj dali za slov. petje? Nikdar nič! Naj molčé torej!

Škandal v gledišču. — V nedeljo se je vršila velika „akademija" v goriškem gledišču v korist zapuščenim otrokom. Na sporedu je bila tudi deklamacija živinozdravnika Codromaza. Ali po končani deklamaciji je nadaljeval v smešno oduševljenem tonu o jedinosti, skupnosti, uzajemnosti Italijanov, da se je že studilo poštenim Lahom, dočim je zdivjana svojat besnala, kakor nora. Ali je o tem škandalu tudi brzojavno popraševal namestnik Rinaldini, nam ni znano!

Zanimiva statistika. — Dunajski dobro poučeni dopisnik zagrebške „Hrvatske" poroča, da se leta 1857. v Trstu našteli 52% Slovencev in le 35·75% Italijanov, ostali prebivalci so bili pa Nemci in židje; zadnji niso bili šteti kot narodnost. Kako je pa dandanes? Danes ni niti četrtine Slovencev v Trstu nasproti 100.000 Italijanom. Kako je torej bilo mogoče, da se je tako skrčil slovenski živelj Trsta v 38 letih? Odgovoriti ni težko, kajti v kolikor se Slovenci niso dali ponemčiti in poitalijančiti, prišli so nasprotniki na dan s svojo glasovito „Umgangssprache", ki je našim nasprotnikom pomogla — pritisniti Slovence v kot v korist Nemcem in Italijanom. Ako bi se danes namesto po občevalnem jeziku štelo po narodnosti, bi število Slovencev znatno poskočilo ne samo v Trstu, ampak tudi v Gorici in sploh povsod v Avstriji. Štetje po narodnosti pa ne ugaja našim narodnim nasprotnikom in zaradi tega ne moremo upati, da se pri prihodnjem štetju odločilni krogi ozró na to dejstvo.

V goriški deželi našteli so leta 1857. črez 66% nasproti 24,88% Furlanov in 7,26% Italijanov (torej skup. 32%), torej uprav dve tretjini Slovencev in še ne cele tretjine Italijanov (vštevši Furlane) no! Po najnovejšem štetju je 140.000 Slovencev in 76.000 Italijanov. Torej poslednji so tudi v tej deželi napredovali, kajti izkazani so z nadtretjinsko manjšino prebivalstva.

Tudi v Istri je bilo izkazano leta 1857. črez 68% Hrvatov in Slovencev nasproti 31% Italijanov. Danes pa so Hrvatje in Slovenci padli pod dve tretjini in Italijani so se povzdigli nad tretjino. Kakor se vidi Hrvatje in Slovenci so povsod nazadovali — po uradnih poročilih.

Urezali so se! — Goriški odvetniki so pri zloglasnem zborovanju skazali svojo modrost tudi s tem, da so navajali v poročilu neko ministersko naredbo z dne 20. jan. 1880., po kateri bi se morale vršiti vse vknjižbe v laškem jeziku. Ali vsi gospodje so povsem pozabili na mnogo mlajšo ministersko naredbo z dné 13. junija 1887. št. 170., katero je razglasil predsednik visjega deželnega sodišča v Trstu dne 5. julija 1887., po kateri je treba vse uloge reševati v jeziku uloge ali pa prošnje, ki bi bila sprejeta na zapisnik, in v istem jeziku je treba odrediti tudi vknjižbe v zemljiške knjige. — Ako je torej sodišče izdalo slovenski odlok in odredilo slovensko vknjižbo, je ravnalo torej popolna v zmislu ministerske naredbe, a gospodje odvetniki bi bili pač modreje storili, ako bi ne bili takó sijajnim načinom prodajali svoje strahovite — nevednosti. — O tem bomo še govorili.

Iz dol. Vrtojbe: V dodatek k poročilu v zadnjem „Primorcu" o tatvini v cerkvi dostavljamo še to-le: Nespreten tat je 33-letni I. Mervic iz Šempasa. Ujeli so ga iz Merna vračajoči se možje in fantje, ravno ko je hotel skozi okno vlomiti v cerkev. Pri njem so dobili 12 ključev, med temi ključ zvonika vrtojbenskega, pile, svečo in nožič. Povedal je pa sam, da je hotel vlomiti tudi v cerkev gor. Vrtojbe, pa okna so bila previsoka in zamrežena. To delo in da cerkvi sti bogati, naučil ga je neki Nemec iz gor. Vrtojbe v gradiški jetnišnici, kjer sta bila skupaj zaprta. Izjavil je dalje, da gredoč skozi Sovodnje pred nedavnim časom, je plačal v neki krčmi ljudem mnogo pijače in zaspavši pijan, na mizi pustil se veliko svoto denarja. Izročili so ga orožnikom.

Požar na Rojicah. — V „Primorcu" od torka smo poročali o požaru pri Marušičevih na Rojicah. Danes nam je poročati še to-le: Škode je okoli 1200 gld.; pogorelec je bil zavarovan pri zavarovalnicah „Donav" in „Feniks". — Da je zažgal hlapec, je sum opravičen, ker ta je bil enkrat že kaznovan kot požigalec. Imenuje se Andrej Mladovan in je doma iz Šempasa. Ujeli so ga in izročili sodišču.

Ljubljanski „Slovenec" je te dni udrihal po „Soči", češ, kakó ta razsaja zdaj ob novem letu, da bi drugim listom, v prvi vrsti „Prim. Listu", odzela nekaj naročnikov. — Koliko je resnica na teh besedah, naj sodijo čitatelji sami. Omenili smo škandalozno agitacijo proti „Soči" in za „Prim. List" po deželi, a to smemo vendar storiti! Na drugem mestu smo natisnili klasično pismo samega upravništva „Prim. Lista" ki vpije v enaki slovenščini kakor goriški čifut: „Mati, pejte ga noter, ga boste videla dobra roba!" — Z dežele nam dohajajo novice o uprav škandaloznih pritiskih! Cerkovniki in organisti so morali vrniti list ali pa naročiti ga pod tujim imenom, a čitati ga bodo morali skrivoma. Ako zahajajo znani gospodje v kako krčmo, kjer je „Soča" na mizi, jezé se in grozé, da ne pridejo več tjekaj, ako „Soči" ne pokažejo durij. A ker vsi ostali gostje „Sočo" zahtevajo, gostilničarji zgubé raje jednega samega pivca nego sto drugih.

Nekaj čč. gospodov je prevzelo kar nalogo časnikarskih uličnih raznašalcev. Jeden gospod v goriški okolici je dobil 50 iztisov „Prim. Lista" in z njimi krošnjaril od hiše do hiše; kjer so se naročili, bil je strašno prijazen, a kjer niso hoteli o listu nič slišati, razsajal je, kakor besen in uganjal po «Soči» na načine, da bi ga lahko tožili. Uprašamo: ali je to naloga čč. gg.? Zares, vera je v nevarnosti.

Ni vselej na pravem mestu prislovica o tatu ki je tekel in kričal: Lovite tatu, lovite tatu"! da je sam utekel v uzročeni zmešnjavi: To je poskusil te dni naš „Prim. List". V učerajšnji štev. je pisal:.... „znani politikarji v Gorici razposlali so na vse strani pisma prijateljem, naj naš list z vso silo zatarejo," dočim je uprav nasprotno res, kar smo dokazali že čestokrat z neoporečnimi dokazi, danes celó s škandaloznim pismom iz upravništva „Prim. List". — O tistih pismih, o katerih kvasi „P. L.", nam pa ni nič znanega, dasi bi nam to moralo biti, ako bi bilo kaj resnice na tem. (Sicer bi nič ne škodilo!) Zató pozivljemo „P. L.", naj objavi le eno tako pismo „znanih politikarjev v Gorici" — sicer ga bomo imenovali lažnjivca, ki si pobožno izmišljuje preganjanje in mučenstvo, da bi vzbujal zanimanje in sočutje ter tako — lovil ljudi v svoje mreže.

Nesreča. — Franc B. v Kobaridu je v nedeljo zj. po stari navadi klal telela; med delom se je stojalo premaknilo in iz zidu se je utrgal kamen, ki je zadel moža na glavo. Ranjen ni bil, a glava ga je začela boleti; popoldne ob 3. je omedlel, ob 5½ pa je že umrl. Dognano je, da je kri podplula možgane. Star je bil 30 let in je zapustil udovo in tri otroke.

Drobne novice. — Odložiti smo morali članka o slov. poslancih v državnem zboru in o predelsko-turski železnici. Prihodnjič. — Požar so imeli 3 t. m. tudi pri Humarjih na Banjšicah; pogorela je hiša in 3 hlevi. Zažgali so otroci. — V Lokovcu je zmrznila v noči med 1. in 2. t. m. 30-letna ženska. — V Tolminu bodo imeli misijon od 9. do 17. febr.; misijonarili bodo ljubljanski lazaristi. — Snega je povsod dosti, le v Gorici nič. Vse pošte in železnice imajo zamude, dunajski brzovlak je obtičal 8 t. m. pri Postojni v snegu.

Lep dar. — Znani rodoljub na Reki je poslal tudi letos za „Slogine" zavode 50 gld. Presrčna mu hvala v imenu slovenske mladine!

Za „božičnico" v Ločniku so še poslali zadnji dan leta v Gradnem zbrani duhovniki 9 gld. — Otročiči so bili bogato obdarovani, še bolje nego druga leta.

Slovenski deželni poslanci v Trstu so naznanili dež. glavarju da se ne udeležé sej, ker so izpostavljeni zasramovanju občinstva in ker vlada doslej ni dala nikakega jamstva v njih varstvo. Prav takó!

V Poreču se je učeraj pripetil velik škandal v dež. zboru. Lahi niso pustili govoriti vladnemu zastopniku in zapustili dvorano; zbor je bil vsled tega nesklepčen. Vladin zastopnik je dokončal svoj pozdrav v laškem in hrvaškem jeziku.

Društvene vesti.

— „Goriški Sokol" je imel v torek odborovo sejo, v kateri se je odbor takó-le sestavil: podstarosta Anton Jerkič, denarničar Josip Mužič, tajnik Avg. Janša. — Četovodstvo je prevzel predtelovadec in odbornik Feigel. — Odbor sklene, da pošlje zahvalo bivšemu podstarosti g. M. Poveraju, ki se je radi svojih poslov zunaj Gorice odpovedal odborništvu; on je bil med ustanovitelji društva in od prvega početka odbornik, unet in delaven za razvitek „Sokola". Enaka zahvala se pošlje tudi bivšemu odborniku g. Jos. Hvali, ki radi svojih trgovinskih poslov ni mogel več vršiti odborniških dolžnostij. — Za letošnji predpust se določijo sledeče zabave: 13. in 27. t. m. plesni vaji; 2. febr. veselica z domačo zabavo; 17. febr. plesna vaja. Te vaje bodo vselej od 4. pop. do 8. zvečer. Obleka navadna prazniška. — 26. febr. pa bo veliki ples z maskami in kostumi. Za veselici 2. in 26. febr. se izdajo še posebna vabila.

— Iz Dornberga. Ženska podružnica sv. Cir. in Metoda imela je svoje letno občno zborovanje, — kakor je bilo naznanjeno preteklo nedeljo, dné 6. t. m., pri katerem se je določilo, da postane podružnica pokroviteljica.

V vodstvo so bile izvoljene sledeče gg.: Predsednica gospa Jos. Bizjak, podpredsednica gospa Amalija Golja, blagajničarica gospodična Franja Križman, zapisnikarica Amalija Jelšek, odbornice: Alojzija Šinigoj in Katarina Žorž ter namestnice: gospa Lucija Šinigoj, Josipina Poljšak, Ivana Šinigoj in Frančiška Šinigoj.

— Rokodelsko podporno društvo v Lokavcu bo imelo v nedeljo dné 13. t. m. ob 3. uri popoldne svoj redni letni občni zbor s sledečim sporedom: 1. pozdrav predsednika, 2. poročilo tajnika o delovanju društva v pretekli polovici leta, 3. poročilo denarničarja o gmotnem stanju društva, 4. potrdilo računov pretekle polovice leta in 5. posamezni predlogi društvenikov.

— Iz Sežane: Naša narodna društva se kaj lepo razvijajo. Na Silvestrovo sta tamkajšnji podružnici sv. C. in M. priredili veselico, ki kaže 46 gld. 83 kr. čistega pribitka. Za toli gmoten vspeh gre posebna zahvala prebl. g. grofu Schaffgotschu, c. kr. okr. glavarju, g. Dukić-u, c. kr. okr. sodniku, g. dr. Jaschi-ju, zdravniku in g. Hruši, c. kr. dvornemu voditelju žrebčarne v Lipici. Bog živi blage darovalce in njihove naslednike!

— Narodna Čitalnica v Tolminu si je izvolila za l. l. sledeči odbor: predsednik Andr. Vrtovec; podpreds. Anton Devetak; tajnik Jos. Krašovec; blagajnik Anton Tuzulin; odborniki: Ivan Gabršček, Josip Zarli in Rajmund Prezelj.

«Primorca» prva številka poslá je popolnoma. Zató smo poslali novim naročnikom zadnjih dnij današnjo „Sočo", ker jim s „P." ne moremo postreči.

«Gospodarski List» za november je priložen še le danes, za december pride prihodnjič.

Razgled po svetu.

Ogerske homatije. — Hrvatski ban je dobil od cesarja naročilo, naj sestavi novo vlado. Doslej se mu to še ni posrečilo. — Poslanska zbornica je sklenila, da se ne snide, dokler ne bo rešena kriza. — Vlada je prepovedala vse rumunske shode in odredila za vsakega sklicevatelja globo 100 gld. in zapor do dveh tednov. Živela madjarska svoboda!

Delavske demonstracije. Socijalisti na Ogerskem so začeli po celi deželi veliko agitacijo za splošno volilno pravico. Prvi uspeh njih delovanja so velike demonstracije, katere so v petek in soboto priredili delavci v Budimpešti. Primerile so se tudi krvave rabuke. Za včeraj so bile napovedane nove demonstracije.

Nemčija je lansko leto izgubila svojega kancelarja. Uničila ga je cesarjeva nezadovoljnost. Caprivi je kar hkrati odstopil in zgodovina njegovega pada je še povsem tajna. Na mesto novega kursa je prišel najnovejši. Morda je hotel cesar s tem ugoditi javnemu mnenju, katerega dandanes tudi najoblastnejši vladar ne more več ignorirati.

Javno mnenje jedino je napotilo Viljema II., da je po težki bolezni ozdravelemu Bismarku poslal brzojavno čestitko. In ker nemški narod te cesarjeve prijaznosti ni Bog si vedi kako cenil, šel je cesar osebno mirit starega Ahila. Tu je morda Bismark, ki nikdar ne pozabi in ne prizanese, vlil v cesarjevo srce tisto kapljo nezaupnosti, katere žrtev je naposled postal Caprivi. Ta se je bil pokazal spretnim diplomatom. To se je videlo zlasti pri sklepanju trgovinske pogodbe z Rusijo. Vzlic tedanjemu nasprotstvu mej rusko in nemško vlado je prehitel avstrijske diplomate in dosegel za Nemčijo kaj ugodno pogodbo, Avstriji pa prizadejal veliko gospodarsko škodo. Pri nas se o tem seveda ne govori, ker je tega kriva izvrstna naša diplomacija. A še težje delo se je posrečilo Capriviju: pridobiti za to pogodbo nemški državni zbor. A konservativci in agrarci so se mu maščevali in padel je, ko je prišla na razpravo predloga proti „prevratnim prizadevanjem". Predsednik pruskega ministerstva Eulenburg je priporočal cesarju državni prevrat in je padel, zajedno z njim pa tudi Caprivi, ki se je prevratu upiral.

Tretji nemški kancelar knez Hohenlohe ni niti Prus ni protestant. Izvoljen je bil morda prav zato. Notranja politika Pruske se ne bo premenila, ker je ostal na svojem mestu sedaj odločilni faktor finančni minister Miquel. Prav verojetno pa je, da se poljska politika novega kursa vrne k Bismarkovi tradiciji in morda nastanejo za Poljake na Pruskem hudi časi prav tedaj, ko ji na Ruskem vzcvetajo nadeje na lepšo bodočnost. Cesar se tudi v tem oziru uklanja javnemu mnenju in nemilostni njegov govor v Torunu je slabo znamenje.

Koncem leta se je sešel državni zbor na redno zasedanje, prvič v novem državnozborskem poslopju. Prestolni govor je bil sicer brezbarven, a važnost zasedanja se je spoznala iz vladne predloge, naperjene proti socijalistom, na kar so ti odgovorili z veliko demonstracijo proti osobi cesarjevi. Ves pritisk od zgoraj, naj se dovoli kazensko postopanje proti Liebknechtu ni nič zalegel, državni zbor ni dovolil sodnego preganjanja. Poskušeni atentat na poslansko imuniteto ni naredil Hohenlohea popularnim, pač pa pridobil nemškemu parlamentu simpatij.

Za duhá, kateri vlada v Pruski in sploh na Nemškem, je jako karakteristična brošura nekega južnonemskega profesorja, v kateri se cesar Viljem primerja z jednim najstrahovitejših rimskih cesarjev. Viljemu res ni dovolj, da je cesar in kralj; vse javno življenje in delovanje hoče urediti po svojih nazorih; pisatelje in slikarje sodi po svoje, pesnik hoče biti in skladatelj. Zložil je in uglasbil pesnico „Sang an Aegir"; sodba strokovnjakova je skrajno neugodna, uprav kulturen moment pa je bizantisko klečeplastvo, s katerim je nemški narod pozdravil ta proizvodek. „Sl. N."

Obsojen stotnik. — Kapitan Dreyfus, vohun in izdajalec svoje francoske domovine Nemčiji, prišel je radi svojega za Francosko pogubnega skrivnega delovanja pred vojaško sodišče. Po dolgotrojnih preiskavah izpoznalo je sodišče Dreyfusa krivega obtožb in obsodilo ga v izgubo službe in prognanstvo baje na otok Gujana, kjer je v suhih letnih časih neznosna tropična vročina. Odvzetje stotniške časti se ni izvršila, kakor običajno, na javnem trgu, ampak v nekem dvorišču. Mali čudno je, da so mu kazen s tem polajšali, ali vedeli bi vendar radi, ako bi se bilo naznanilo tako usmiljenje proti njemu, da bi bil kak ne-brat (t. j.: ne prostojničar ali, ne-žid v Dreyfusovem položaju.... Dá, nekaj je res: Loža in Izrael ne zapustita tako lahko svojih ljudij, in če že ne moreta vsega storiti zánj, nekaj storita vendarle!

Število panamistov v pariških preiskovalnih prostorih se množi od dne do dne. 5. jan. t. l. zaprli so zopet liberalnega časnikarja nekdanjega voditelja „Nation", Soudillona, obdolžujoč ga nasilstva v škodo družbe južne železnice(!). Kdo bo naslednji?

Anglija. — Rusija ima novega carja Francija novega predsednika, Nemčija novega kancelarja. Angleška pa je lani izgubila Glastona.

Že leta 1894. je odstopil vlado, lani pa je odložil tudi mandat. Zasebnik je sedaj, ali njegov glas doni po sveti še vedno močneje, nego najmočnejšega ministra. To se je videlo sedaj, ko se je oglasil za Armence. Premagala ga je starost, postal je skoro gluh in skoro slep. Dosegel je velikih uspehov in britkih razočaraj. Pred 62 leti je bil upanje najošabnejših toryjev, v poznejših letih pa mu je bil življenski smoter, doseči irskemu narodu pravico. Posrečilo se mu je odstraniti irsko državno cerkev, posrečila se mu je velevažna agrarna reforma za Irsko, samo home-rule, najsrečnejše svoje želje, ni mogel dognati. Pokopana pa za to še ni. Tudi na Angleškem se širi demokratična ideja, ki oživotvori home-rule. Hawardenski gospodar tega pač ne učaka. Kadar pa mož zatisne sveje oči in ves njegov pomen stopi Angleški v spomin, tedaj bo imela pravico varirati Schellingov govor na Göthejevem grobu in reči: Dokier je Gladstone živel, ni bila Angleška sirota, ni bila slaba pri vsi svoji razcepljenosti in slabosti: bila je bogata, velika in duševno močna.

Gladstonov naslednik lord Rosebery ne doseže svojega prednika nikdar. Duha ima mnogo, še več pa denarja — kot zet Rothschildov — ali uspehe je doslej dosegel samo pri konjskih dirkah. Pač je Sir William Harcourt, najbistrejša glava mej ministri, dosegel, da so se neposredni davki znižali in se je povečal davek od dedščin in da se je uvedel osemurni delavnik v rudokopih, vrh tega pa se vlada bavi z prašanjem o odpravi peerske zbornice.

Unajno politiko angleško prede lord Kimberley po načelih Salisburyjevih, samo nit, vodeča v Pariz, ki se vedno trga največ zaradi Afrike in to upliva, da se skuša Angleška približati Rusiji.

Novi ruski car je oženjen z unukinjo kraljice Viktorije, najboljši njegov prijatelj je princ waleški. Osobni momenti so torej zvezi Angleške z Rusijo ugodni, ali se doseže — kdo bi vedel povedati? — „Sl. N."

Armensko vprašanje. Angleška se močno trudi, da spravi na dnevni red armensko vprašanje. V francoskem listu „La Patrie" čitamo pismo nekega Rusa, ki pravi o tej stvari: Armensko vprašanje je nevarna past, katero je nastavila angleška vlada. Ustanoviti hoče armensko državo z angleškim princem na čelu. Ta država bi ležala mej Rusijo in Perzijo, na Črnem morju bi imela svoje armensko, to je angleško brodovje, par korakov od Krima in Kavkaza, vrh tega pa bi jo železnice vezale z angleško Indijo in Malo Azijo. Ako to doseže, bi ne bilo težko proužročiti mej Armenci na jugu Kavkaza revolucijo in tam za Rusijo napraviti novo Poljsko. Če se Armencem na Turškem res tako godi, kakor pravijo, zakaj se ne oklenejo Rusije? Armenci na Ruskem nimajo uzroka tožiti.

Kitajska in Japonska. Posredovanje Združenih držav mej Kitajsko in Japonsko se jo ponesrečilo. Kitajska je zahtevala kot prvi pogoj miru, kateri pogoj je izpolniti še predno se nadaljujejo daljna pogajanja, da jej Kitajska odstopi neki teritorij. Tega pa Kitajska ni hotela storiti, ker računa na pomoč zime in ker hoče še jedenkart poskusiti z orožjem ubraniti se svojega nasprotnika.

Vojne na Madaskar-ju se Francozi težko ognejo. Izreden poslanec republike, Le Myre des Villers se v kratkem vrne v Francijo, ker se mu ni posrečilo, mirnim potom poravnati se z vlado Howas. Na madagaskarjevem dvoru je sicer miroljubna stranka, ta pa ni tako močna, da bi vplivala s svojimi nazori na bojno stranko. Francoska vlada se pripravlja tedaj, kakor poročajo iz Pariza, na vojsko v spomladi.

Književnost.

„Slovanska knjižnica". Ker ima to mlado podjetje doslej prevelik primankljej, ker število naročnikov ne raste, marveč celó pada, smo prisiljeni skrčiti obseg in ob enem naročnino na eno četrtino. Knjižnica bo izhajala odslej le vsak mesec, a snopiči bodo polovico večji, za ceno 15 kr. Mi prihranimo s tem polovico poštnih stroškov in skoro polovico za vezanje, naročniki pa dobé le za četrtino manj berila. — Mnogo naročnikov je namreč odpadlo, ker jim je težko, dajati 2 gld. 60 kr. na leto. Odslej bo torej znašala celoletna naročnina le 1 gld. 80 kr. za lepe 6 do 7 pol obsežne snopiče. — Ako se razmere zboljšajo, bomo zopet nadaljevali dosedanjo pot.

„Ljubljanski Zvon" — Prvi zvezek za januar podaja slov. razumništvu bogato vsebino, katere se moremo le veseliti. Uredništvo je prevzel g. prof. Bežek, do lani profes. na ženskem učiteljišču v Gorici. — Prvi zvezek pohvalno omenja in priporoča našo tiskarno, katero imenuje „središče književnega delovanja na Goriškem". Še posebe pa omenja „Slov. knj.", „Knjižnico za mladino", „Sočo" in „Primorca".

„Dom in svet" je izšel v krasni novi obleki. Na naslovni strani drži mati Slovenija odprto „slovansko knjigo", kateri poklada hvaležni narod vse svoje duševne moči, lovorov venec in cvetje. Krasna misel! — Na prvi strani prinaša sliko pesnika Gregorčiča in spis iz peresa č. g. P. Bohinjca v proslavo njegove petdesetletnice. Prihodnjič ponatisnemo jeden odstavek tega zelo laskavo pisanega životopisa. — Vsch slik je 9, kot priloga pa krasna „Ilirija oživljena".

„Izvestja" muzejskega društ. za Kranjsko so dovršila svoj 4. letnik. Doslej so objavila že toliko prezanimivega gradiva o preteklosti slovenske zemlje, da moramo le iskreno obžalovati, da niso bolj razširjena med slovenskim razumništvom. V letošnjih petih sešitkih je prof S. Rutar opisoval prazgodovinsko grobišče pri Sv. Luciji. Prof. dr. Fr. Kos pa je priobčeval regeste k domači zgodovini [tudi v 5 sešitkih]. — Ureduje jih preč. g. Anton Koblar, arhivar v ljubljanskem „Rudolfinu", znan raziskovalec starih listin po raznih arhivih. — Cena znaša 2 gld. na leto. Udje „Muzejskega društva" plačujejo letnine 3 gld. in dobivajo za to „Izvestja" brezplačno.

„Parlamentär" je začel izhajati 16. leto na Dunaji kakor dnevnik. Glavni urednik mu je dr. Karol Živný. V prvi stevilki obeča, da se hoče borili za „svobodo in blagostanje vsega slovanstva, srečo in slavo vseh delov slovanskega naroda odločno in z orožjem večne resnice zoper protislovansko reakcijo, zoper vsako krivico in zatiranje". List hoče biti dunajsko glasilo slovanske opozicije (?) Razdeljena mu je snov takó, da bode lahko oziral se na vse politične, kulturne in gospodarske težnje Slovanov. „Parlamentär" steji na leto 15 gld., na pol leta 7 gld., 50 kr. Naročnino je pošiljati administraciji „Parlamentärja" na Dunaji 19/1.

„Vienac" v Zagrebu ima po novem letu tudi omot. Izhaja vsak teden. Cena 7 gld. To je najstarši leposlovni list hrvaški. Ozira se tudi na vse važniše pojave na slovstvenem polju slovenskem.

„Nada". — Bosensko - hercegovska vlada je ustanovila ilustrovan list „Nado", ter uredništvo izročila zaslužnemu ravnatelju bosenskega dež. muzeja, vladnemu světniku Kosti Hörrmannu. „Nada" bo izhajala po dvakrat na mesec na 24 straneh velikega formata in sicer v latinici posebe in v cirilici posebe. Uredništvo obeta, da bo list urejevan v slovanskem duhu in da bo mimo leposlovnih spisov prinašal tudi poučne ter posebno skrbel za čim lepše ilustracije. Prva številka je prekrasna. Okolu „Nade" so se zbrali znameniti pisatelji kakor Ivan Trnski, Bude Budisavljević, Riza beg Kapetanović, Jos. Milaković, S. S. Kranjčević, dr. Zuronić, skladatelj F. S. Villar in drugi. Vsebina je jako dobra, ilustracije pa so take, da je „Nada" sedaj najlepše ilostrovan slovansk list in da se lahko primerja s prvimi angleškimi ali francoskimi listi. „Nada" velja na leto 6 gld., to pa je mogoče le, ker je vlada prevzela skrb za nje materijelno prospevanje, vrh tega pa dobe naročniki vsakega četrt leta po jedno veliko sliko kot dar.

Henneberg-Seide !

— nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen — schwarz, weiss und färbig, von 35 kr. bis fl. 14.65 p. Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), **porto- und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend. Doppelles Briefporto n. d. Schweiz. **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Vse razbite reči,
kakor n. pr.:
stekleno blago, porcelan, lesene reči itd.
lepi
Plüss-Staufer-Kitt
Steklenice po 20 in 30 nč. pri trgovcu s steklom
Jos. Sturli, Gorica

Goriška Tiskarna
priporoča:
„Slovansko knjižnico"
(Velja celoletno gld. 1.80).
„Primorca" (80 kr.) **„Kažipot"** (gld. 1.20)
„Knjižnico za mladino"
(Celoletno 1 gld. 80 kr.)
Dalje priporoča raznovrstne izgotovljene tiskovine za županstva, cerkvene, šolske (v slovenskem, hrvatskem in italijanskem jeziku), sodne in druge urade.
Sprejemlje naročila za razne tiskovine po zahtevi.
Ukusno izvršitev dela, hitro in pošteno postrežbo po zmerni ceni zagotavlja lastnik
A. Gabršček.

„Slovanska knjižnica" je na prodaj:
V Gorici: v tiskarni, pri Jerebiču in Pallichu; v Ljubljani: pri Zagorjanu, Giontiniju in Gerberju; v Trstu pri tobakarnarju Lovrenčiču nasproti velike vojašnice; v Kranju: knjigar Florijan; v Celovcu: knjigar Raunicker na Novem trgu.

Knjigarna in prodajalnica papirja
J. Pallich v Gorici
priporoča **Ilustrovane in modne časopise in knjige** vseh vrst. Dalje priporoča vsakih pisalnih in šolskih potrebščin po nizkih cenah.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy
lekar bilež. rotovža
v Ljubljani
priporoča:
Za želodec:
„Marijinceljske kaplj. za želodec. Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 kr. 4 gld. 80 kr.
„Odvajalne ali čistilne kroglice" Sv. želodec pri zabasanji, skaženem želodcu. Sadulja 21 kr., jeden zavojček s 6 skatljicami velja 1 gld. 5 kr.
Za prsa:
„Islandski zeliščni ali pa sirup za odraščene in otroke". Razvnaja sliz in lajša bolečine, na pr. pri kašji. Steklenica 56 kr., 6 steklenk 2 gld. 50 kr.
Za trganje:
„Protinski cvet" (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. Steklenka 50 kr., 5 steklenk 2 gld. 25 kr.
Vsa ta našteta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni
Ubalda pl. Trnkóczyja
v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošilja.

Štev. 620 op.

Razglas.

Vsled razpisov prečastitega ministrstva z dne 3. novembra in 6. decembra tekoč. leta štev. 247 in 388 M. P. podpisano ravnateljstvo javi naslednje:

I. S 1. januvarjem 1895. plačevala bo hranilnica na nove vloge letne obresti po $3\frac{1}{2}$ %.

II. Za stare vloge t. j. za zneske vložene do 31. decembra t. l. ostane za sedaj dosedanja odstotnina 4%.

III. Pri oddelku zastavnica določijo se obresti zastavil s 1. januvarjem 1895. brez izjeme na 6%.

V Gorici, 22. decembra 1894.

Od ravnateljstva zastavnice in ž njo združene hranilnice.

Ravnatelj:
Konrad pl. Fabris.

SARG-OV zdravst. preskušen (Spričevalo: Dunaj 3. jul. 1887.)

veliko MILIJONOV krat preskušeno in uspeh dokazano, zdravilno priporočeno in resno zobno čistilo in ohranilo.
Dobiva se povsod

Gostilna Antona Vodopivca
v Trstu
ulica Solitario št. 12
priporoča se
rojakom iz Goriške in drugim Slovencem v Trstu, kajti v istej se točijo **le pristna vipavska črna in bela vina iz prvačke občine in s Krasa.**
Priporoča se posebno Slovencem, ki pridejo po opravkih v Trst.
Kuhinja prav dobra in po ceni.

Za trgovce in krošnjarje!
Najboljše in najcenejše kupovališče za vse vrste: možke in ženske nogavice, Jägerjevo perilo, robce itd. v tovarniški zalogi
Jos. Mandl, Dunaj
I. Schwertgasse 3 (Ecke Wipplingerstrasse 18)
Najtočniša razpošiljatev po železnici in pošti na vse strani.

Naznanilo.

Podpisano podžupanstvo naznanja, da se bodeta **na Unci** zopet odprla **2 semnja** in sicer **17. januarja** in **prvi ponedeljek** meseca **sušca.**

Prvi letošnji semenj bode na dan **sv. Antona t. j. 17. t. m.**

Ker je Unec le $\frac{1}{4}$ ure od železniške postaje Rakek oddaljen in skoraj v središči med Cerknico, Postojno in Logatcem, sta omenjena semnja jako ugodna za prodajalce in kupce.

Podžupanstvo na Unci, dnè 4. jan. 1895.
Kalšan
Fr. Gnezda.

Čudovite kapljice
sv. Antona Padovanskega

Neprekosljive nad čudovitimi učinki in odstranjujejo v kratkem času s pripročo tako rane žlahne dekleta na dnevnem bolečine v želodcu, zlate žile, mrčes, lajodovolnje, na prsih, skaženo kri.
Cene ene steklenice 30 kr.
Dobiva se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročila in pošiljatve pravdne v lekarni
Cristofoletti v Gorici.

Od premnogih zahval priobčujemo tu le dve:

V Št. Štebri na Koroškem, 17 aprila Z velikim veseljem Vam naznanjam, da je moja mati ozdravela, ko je zaužila 2 stekl. Vaših slavnoznanih kapljic sv. Antona. Imela je kriv v prsih, katerega mnogi zdravniki niso mogli ozdraviti, dokler me srečen slučaj ni opozoril na Vaše čudovito zdravilo. Pošljite mi . . . itd. *Janez Kovačnik.*

Mallenberg. Nad 20 let trpel sem na srčni bolezni, dokler nisem začel uživati spovečih kapljic sv. Antona. Prosim, da mi zopet pošljete . . itd. *Johann Krautitsch.*

Na prodaj
gostilna v Trstu
(na ugodnem kraju sredi mesta)
lepa, prostorna, novo urejena
in dobro obiskovana.
Proda se zaradi slabega zdravja lastnika.
(Pobližje pri uredništvu „Soče").

Javna dražba.

Podpisani naznanja, da bo dné 28. januvarja t. l. ob 10. uri predpoldne v **Gorjanskem** javna dražba za poduzetje prenovljenja tukajšne cerkve.

Stroški so prevdarjeni na 11.174 gld. 32 kr. Prevdarek, stavbeni naris in dražbene pogoje si vsakdo lahko ogleda do dneva dražbe pri podpisanem.

Pred začetkom ustmene dražbe je uložiti 5% varščine.

V Gorjanskem, dne 1. jan. 1895.

Cerkveni stavbeni odsek

Dr. Rose životni balzam
je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešujoče in napenjanje odstranjujoče ter malo raztopljajoče
domače sredstvo
Velika steklenica 1 gld., manjša 50 kr. po pošti 20 kr. več. Na vsaki delki zavojčane je moja tu dodana zakonito varovana varstvena znamka. Zaloge skoro v vseh lekarnah Avstro-Ogerske. Tam se tudi dobi:
Praško domače zdravilo
Ta sredstva priporočajo se zelo, ker so kakor osvežilna mazila, skrbe, zmerno čisti kri ter pelje tega tudi blah boljšanje.
v škatljicah po 35 kr. in 25 kr. po pošti 6 kr. več Na vsaki delki zavojčane je moja tu dodana zakonito varovana varstvena znamka.
Glavna zaloga
B. Fragner Praga St. 208-104, Mala strana, lekarna „pri orlu"
Dobiva najboljše vsaka lekarna.

V „Goriški tiskarni" je izšla brošura:
Die
Predil-Tauern Bahn.
Str. 48. Cena 30 kr.

Lekarna „k zlatnemu državnemu jabolku" **J. PSERHOFER'ja** Dunaj I., Singerstrasse 15.
Kri čistilne krogljice prije univerzalne kroglice
imenovane, zaslužijo sledeče imenovanje, ker je v resnici jako mnogo bolezni, v kojih so te krogljice zares gvrstno učinkovale.
Že mnogo desetletij so te krogljice splošno razširjene in je malo obitelji, kjer bi ne imeli vsaj male zaloge tega izbornega domačega sredstva.
Mnogi zdravniki so priporočevali in priporočujejo te krogljice kot domače sredstvo, vzlasti proti vsem boleznim, ki nastanejo vsled **slabe prebave** in vsled **obstrukcij.**
Od teh kroglic stane: **1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitek s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.,** če se pošlje nefrankovano proti povzetju pa **1 gld. 10 kr.**
Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštnine prosta pošiljatev: 1 zvitek kroglic 1. gld. 25 kr., 2 zvitka 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4 zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 2[illegible] kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr. (Manj ko jeden zvitek se ne more pošiljati.)
Prosi se, izrecno „J. Pserhofer-ja kri čistilne kroglice"
zahtevati in na te pazili, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stoječi podpis **J. Pserhofer** in sicer z **rudečimi** črkami.
Bernardinski Alpenkräuter od W. G. Bernhard-a iz Bregenca, pomaga zdravo v vseh zadevah. Steklenice $\frac{1}{2}$, 1 gld. 60, $\frac{1}{1}$ stekl. 1 gld. 40, $\frac{1}{1}$, vl. 70 kr.
Balzam zoper ozeblino, **J. Pserhofer-ja,** 1 lonček 40 kr. s poštnine prosto pošiljatvijo 65 kr.
Sok od ozkega trpotca Spitzwegerichsaft, 1 stekl. 50 kr.
Američansko mazilo zoper protin, 1 lonček 1 gld. 20 kr.
Prašek zoper pótne noge, cena škatljici 50 kr., s poštnine prosto pošiljatvijo 75 kr.
Balzam zoper golšo, 1 stekl. 40 kr., s pošt. prosto pošiljatvijo 65 kr.
Angelški balzam, 1 steklenica 50 kr.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 kr.
Fijakerski prašek za prsi 1 škatlja 15 kr. s poštnine prosto pošiljatvijo 60 kr.
Tannochmin-pomada **J. Pserhofer-ja,** najboljše sredstvo za rast las, 1 pušica 2 gld.
Univerzalni obliž prof. Stendel-a, 1 lonček 50 kr., s poštnine prosto pošiljatvijo 75 kr.
Univerzalna čistilna sol **A. W. Hübricha,** domače sredstvo proti slabi prebavi, 1 zavoj 1 gld.

Razen tu imenovanih prepratov so v zalogi še vse v avstrijskih častnikih oglašene tu- in inozemske farmacevtiske specijalitete ter se poskrbe vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje. **Pošiljatve po pošti** izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prej vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najbolje s poštno nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljatvah proti povzetju.